

KÄSIKIRJA

Maahanmuuttaja- ja musliminuorten osallisuuden edistäminen väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisemiseksi

Nuorten Muslimien Foorumi ry

Postiosoite: PL 182, 20101 Turku

Toimitilan osoite: Kalevantie 17, Turku

info@nmf.fi

www.nmf.fi

Instagram: [@nmf_ry](https://www.instagram.com/nmf_ry)

Facebook: [@nuortenmuslimienfoorumi](https://www.facebook.com/nuortenmuslimienfoorumi)

Graafinen suunnittelu ja taitto: Mari Järvinen

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	4
Keskeiset käsitteet	6
Islamin sanasto	8
Kohtaaminen ja vinkkilista	11
Mistä radikalisoituminen ja väkivaltainen ekstremismi johtuvat?	16
Resilienssi	18

JOHDANTO

Muvenna on kolmevuotinen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) rahoittama hanke 2018–2020. Hankkeen tavoitteena on ehkäistä väkivaltaista radikalisoitumista aiheuttavia tekijöitä maahanmuuttaja- ja musliminuorten keskuudessa, tarjota tukea niille ihmisille, joita ekstremismin ilmiö on koskettanut, jotta he voivat kiinnittyä takaisin yhteiskuntaan. Hanke myös edistää nuorten osallistumismahdollisuuksia omien yksilöllisten vahvuuksien kautta. Lisätietoja hankkeesta: <https://nmf.fi/projektit/muvenna/>.

Kolmen vuoden aikana hankkeen työntekijät ovat jalkautuneet Turun seudun muslimiyhteisöön, tutustuneet nuoriin, nuorten vanhempiin, eri yhdistyksiin sekä moskeijoihin ja niissä toimiviin imaameihin. Hankkeen toiminta on tullut tutuksi ja luottamussuhteita on rakennettu edellä mainittujen tahojen lisäksi myös viranomaisten kanssa. Nuorille on järjestetty monenlaista toimintaa radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi. Vakiintuneeseen toimintaan on kuulunut muun muassa keskusteluiltoja, seminaareja, leirejä ja retkiä. Nuoria on tuettu myös räätälöidysti niissä asioissa, joissa heillä on ollut haasteita, kuten koulukäynnissä tai työllistymisessä. Toiminnan tulokset ovat arvioitavissa nuorten elämäntilanteen positiivisen kehityksen myötä. Muvennan palveluista on levitetty tietoa muun muassa esiintymisten ja vierailujen kautta.

Tämän käsikirjan tarkoituksena on tarjota yksinkertaista opastusta nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille. Käsikirjan toisessa luvussa tarkastellaan keskeisimmät käsitteistöt ja islamin sanastoa. Kolmannessa luvussa käsitellään miten kohdata asiakkaita arvostavasti ja miten ottaa syntynyt huoli puheeksi asiakastyössä. Neljännessä luvussa tarkastellaan lyhyesti väkivaltaisen radikalisoitumisen vetävät ja työntävät tekijät, ja lopussa on lyhyt katsaus resilienssistä ja uskonnon merkityksestä.

Väkivaltainen radikalisaatio ja ekstremismi, mitä ne ovat?

Elämme hyvin nopeasti muuttuvassa maailmassa, jossa kohtaamme monenlaisia haasteita. Viime vuosien yhtenä suurena huolenaiheena on ollut väkivaltainen radikalisoituminen ja siihen liittyvät haasteet, kuten nuorten radikalisoituminen, vierastaistelijailmiö ja konfliktialueilta palaaminen. Väkivaltaista radikalisoitumista on tutkittu laajasti ja siitä on tehty lukuisia tutkimuksia, julkaisuja ja dokumentteja. Ilmiönä väkivaltainen radikalisoituminen on moniulotteinen ja sitä voi tarkastella useasta näkökulmasta.

Väkivaltaisella radikalisoitumisella tai ekstremismillä tarkoitetaan sitä, että väkivaltaa käytetään, sillä uhataan, siihen kannustetaan tai se oikeutetaan aatemaailmalla tai ideologialla. Väkivaltainen radikalisoituminen on yksilöllinen prosessi, jonka myötä yksilö päätyy kannattamaan väkivaltaista ekstremismistä. Radikalisoitumisprosessi voi johtaa siihen, että yksilö liittyy väkivaltaisiin ekstremistisiin ryhmiin tai toimintaan.

Sisäministeriö julkaisee säännöllisesti tilannekatsauksia väkivaltaisesta ekstremismistä. Tilannekatsauksissa tarkastellaan Suomessa toimivien väkivaltaisten ekstremististen ryhmien toimintaa ja siinä tapahtunutta kehitystä. Näitä ryhmiä ovat väkivaltainen ulkoparlamentaarinen äärioikeisto ja -vasemmisto, uskonnolla perusteltu väkivaltainen ekstremismi, radikaalit vaihtoehtoliikkeet ja yksittäiset toimijat, jotka perustelevat väkivaltaisia tekoja aatteilla tai ideologioilla.

KESKEISET KÄSITTEET

Tähän käsikirjaan on koottu hankkeen aikana keskeiseksi nousseita käsitteitä ja sanoja, jotka nousevat esille usein ja kaipaavat selvennystä. Tarkoituksena on, että sanasto ja käsitteet auttavat ilmiöstä kiinnostuneita sitä paremmin ymmärtämään ja hahmottamaan.

Väkivaltainen radikalisoituminen

Väkivaltaisella radikalisoitumisella ja ekstremismillä ei ole vakiintunutta kansainvälistä määritelmää. Tässä käsikirjassa käytetään määritelmää, joka on vahvistettu kansallisessa väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelmassa 2016. Väkivaltainen radikalisoituminen on prosessi, jonka myötä yksilöt päätyvät käyttämään väkivaltaa, uhkaamaan sillä, kannustamaan siihen tai oikeuttamaan sen aatemaa-ilmalla perustellen. Väkivaltainen radikalisoituminen voi johtaa siihen, että henkilö liittyy väkivaltaisiin ekstremistisiin ryhmiin tai toimintaan. Äärimmillään väkivaltainen radikalisoituminen voi johtaa terroristisiin tekoihin. (Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2020 Sisäministeriön julkaisu.)

Terrorismi

Terrorismilla viitataan väkivallan tekoihin, joilla pyritään poliittisiin tavoitteisiin. Väkivallan teot voivat systemaattisia ja harkittuja, kohdistua henkilöitä tai omaisuutta kohtaan ja motiivit nojata uskontoon, ideologiaan tai olla vailla selkeää tavoitetta. (Guru 2010, Kullberg 2011.)

Uskonnolla perusteltu väkivalta

Väkivaltaiseen ääri-islamiin tai muuhun uskontoon radikalisoituvat. Väkivaltaa käytetään tai yllytetään uskonnolla perustellen. (Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2018)

Islamofobia

Islamofobia on Islamin kammoa, pelkoa tai vihaa muslimeja kohtaan. Islamofobia voi viitata muslimien diskriminointiin tai syrjintään taloudellisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti tai poliittisesti. Islamofobia voi ilmetä väkivaltaisina hyökkäyksinä muslimi henkilöitä sekä heidän instituutioitansa tai omaisuutta vastaan. (Syrjinnän vastainen käsikirja 2003 Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön IOM:n julkaisu)

ISLAMIN SANASTO

Islam

Islam on arabiankielinen sana, tarkoittaa alistumista ja tottelevaisuutta eli täydellistä antautumista Jumalan johdatuksen varaan. Islaminuskoiiset kutsuvat itseään nimellä muslim, suomeksi muslimi. (Hirvonen & Vasko. kirkko ja islam -julkaisuja 1. 2008)

Shahada

On uskontunnustus, joka kuuluu Islamin viiteen peruspilariin. Uskontunnustus: todistaa, että ei ole muuta Jumalaa kuin Allah, ja että Muhammed (saas) on Hänen sanansaattajansa. Muut neljä pilaria ovat rukous, paasto, almuvero ja pyhiinvaellus. (Jaakko Hämeen -Anttila. Islam – taskusanakirja 2001)

Sunna, Shia & Suufi

Muslimit jakautuvat kahteen suureen pääsuuntaukseen Sunna ja Shia. Sunna on profeetta Muhammadin elämäntapa. Sunna tieto on peräisin haditheista. Shia-nimitys tarkoittaa profeetta Muhammadin serkun ja vävyn Alin "puoluetta". Islamin mystiikkaa kutsutaan suufilaisuudeksi. (Kirkko ja islam -julkaisuja 2008)

Umma

Umma on keskeinen käsite, joka tarkoittaa islamilaista yhteisöä. Käsite monesti ylittää kansallisen, rodullisen ja kielellisen yhteenkuuluvuuden. Umma sana on peräisin Profeetta Muhammedin ajoista. (Opetushallitus 2020)

Jihad

Tarkoittaa arabian kielessä käännettynä ponnistelua tai kamppailua. Islamin uskon opissa

ja Koraanin tekstien selityksessä jihadilla on monta merkitystä, kontekstin mukaan. Sana voi viitata sisäiseen eli hengelliseen ponnisteluun tai ulkoiseen aseelliseen taisteluun. (Malika-Aisha El Bardi: Jihadin käsite ja jihadistiset liikkeet. Länsimaisia käsityksiä jihadista ja uskonsodista 2019)

Sharia Laki

Sharialla viitataan islamilaiseen lakiin. Se koostuu muslimien pyhästä kirjasta Koraanista sekä haditheista, jotka pohjautuvat profeetta Muhammedin elämään ja tekoihin. (Jaakko Hämeen -Anttila. Islam – taskusanakirja 2001)

Fiqh

Islamin muuttumaton pyhä laki on Sharia ja sitä tutkiva ja tulkitseva tiede on fiqh. Lainopin tulkinnat saattavat kehittyä ja muuttua, mutta lainopin lähde, Sharia pysyy muuttumattomana. (Jaakko Hämeen -Anttila. Uusi islamin käsikirja 2017)

Salafismi

Salafismi on sunnalaisen islamin haara, joka jäljittelee ja pyrkii elvyttämään islamin kolmen ensimmäisen sukupolven aikaisen islamin ja tavan harjoittaa sitä erityisesti uskonnollista puhtautta vaalimalla. Näin ollen salafismissa uskotaan edistykseen taantumuksen kautta eli pyritään tuomaan muslimit takaisin alkuperäiseksi ja puhtaaksi tulkitun islamin äärelle, jota harjoittamalla muslimi voi elää täydellisen elämän. Salafistit ajattelevat ensimmäisten sukupolvien aikaisen islamin olleen puhtaimmillaan ja uskovat voivansa palata tähän hylkäämällä myöhempiä perinteitä ja tapoja tulkita islamin keskeisiä uskonoppeja. (Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisu 2019)

Kafir

Epäuskova, uskonon henkilö, joka ei usko Allahiin, profeettoihin, helvettiin eikä paratiisiin. Tulee sanasta kufr eli epäusko, uskottomuus. Kielellisesti kufr tarkoittaa kieltämistä/peittämistä. (Muhammad Ibn -Uthman adh-Dhahabi. Suuret synnit 2012)

Ahl al-Kitāb

Kirjan kansa (juutalaiset, kristityt yms) on islamilainen termi, joka viittaa juutalaisiin, kristittyihin ja sabilaisiin. Kielellisesti suomennettuna se tarkoittaa kirjan ihmiset. Pyhät kirjoitukset, joihin Koraanissa viitataan, ovat Toora (at-tawraat), Psalmit (al-zabur) ja evankeliumi (al-injiil). (Jaakko Hämeen -Anttila. Uusi islamin käsikirja 2017)

Dar al-Harb (Eng: "house of war")

Kirjaimellisesti tarkoittaa "Sodan alue", ei islamilainen maailma. Keskiajalla maailma ja-kautui Islamilaisen valtioteorian mukaan islamin alueeseen (Dar al islam) ja sodan alueeseen (Darb al-harb). (Jaakko Hämeen -Anttila. Islam – taskusanakirja 2001)

Dhimmi (Arabia:"ahl aldhimat")

Dhimmi tarkoittaa sopimuksen suojelemaa ei-muslimia, joka alistuu islamin poliittiseen valtaan ja verotukseen. Vastineeksi ei-muslimit saavat harjoittaa omaa uskontoansa ja yhteisön sisäistä autonomiaa. Dhimmeillä on suojattu, mutta rajoitettu asema. Nykyään ei-muslimit ovat kuitenkin useimmissa islamilaisissa maissa kansalaisen asemassa. (Jaakko Hämeen -Anttila. Uusi islamin käsikirja 2017)

Dawa

Kirjaimellisesti kutsuminen (islamiin) Islamien uskonnon levittäminen rauhanomaisesti ja islam tietoisuuden lisääminen ei islamislaisessa valtiossa. (Jaakko Hämeen -Anttila. Uusi islamin käsikirja 2017)

KOHTAAMINEN JA VINKKILISTA

Jokaisen ihmisen elämäntilanne on yksilöllinen. Sen vuoksi aidosti asiakaslähtöinen työ vaatii ymmärrystä siitä, miten esimerkiksi traumaattiset elämäkokemukset tai väkivalta vaikuttavat kunkin ihmisen arkeen ja toimintakykyyn. Asiakkaan näkökulmasta hänen taustasta ja uskonnosta huolimatta riittää hänelle ennen kaikkea tulla nähdyksi ja kuulluksi ammattilaisen taholta. Hirvihuhdan ja Litovaaran (2003) mukaan hyvä vuorovaikutus koostuu 5K-periaatteesta, johon kuuluu kunnioitus, kuuntelu, keskittyminen, keveys ja kärsivällisyys. Ammattilaisilla tulee olla tilannetajua, herkkyyttä ja valmiuksia kohdata juuri se ihminen, joka ovesta kulloinkin astuu sisään, ja vastata hänen tarpeisiinsa. Ei ole mitään tiettyä tai erikoista työmallia käytettävissä, kun asiakkaana on muslimi. Kohtaa jokainen asiakas inhimillisesti, taustasta ja uskonnosta riippumatta. Työntekijän on hyvä myös muistaa, että asiakkaalta voi myös kysyä, jos ei tiedä jotain asiaa esim. asiakkaan uskonnosta tai kulttuurillisista tavoista. Avoimella keskustelulla voidaan välttää mahdollisesti harhaan johtavat toimet, jotka saattavat perustua työntekijän ennakkoluuloihin tai vääriin johtopäätöksiin.

Käsikirjaa varten haastateltiin Muvennan asiakasta, joka kertoo hänen mietteitään kohtaamisesta.

Aisha (nimi muutettu) 21 v, kääntynyt islamiin 11/2019

KOHTAAMISEN TAIDOT

- Ei kiinnittäisi liikaa huomiota mitä minulla on päällä (vaatteet)
- Ammatillainen kuuntelisi ja olisi läsnä
- Tunne, että ammatillainen haluaa kuulla mitä minulla on sanottavana

IHMINEN IHMISELLE

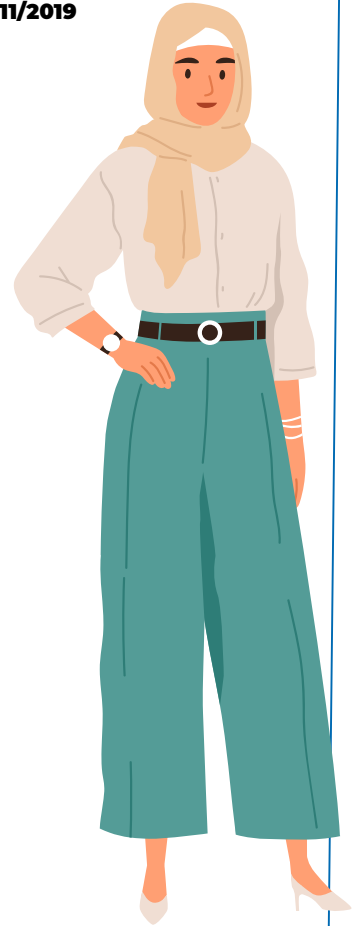
- Arvostaminen
- Aito kiinnostus ja välittäminen
- Työntekijän itsestä kertominen ja omasta ammatista

KIIREETTÖMYYS

- Tavoitettavuus ja läsnäolo
- Rentous

TYÖNTEKIJÄN ROOLI

- Nuoren puolella oleminen
- Sisäisen motivaation herättäminen
- Rajat
- Puheeksi ottaminen, myös vaikeat asiat
- Pitkäaikainen suhde
- Oikeudenmukaista ja reilua palvelua

Työskentelyssä on tärkeätä tietää miten toimia silloin, kun asiakkaan käytös muuttuu tai asiakas antaa viitteitä radikalisoitumisesta. On todella tärkeä, ettei asiakasta leimata, syytetä tai suorastaan epäillä ilman varmoja viitteitä. Sillä perätön epäily voi johtaa syrjäytymiseen, stigmatisointiin ja pahimmillaan radikalisoitumiseen.

Tunnistaminen

Väkivaltaisesti radikalisoituneen henkilön tunnistaminen ei ole helppoa. Tunnistamista on pyritty määrittämään henkilön ulkoisen olemuksen ja käyttäytymisen muutoksen valossa. Tämä on kuitenkin osoittautunut hankalaksi. Olemuksen ja luonteen muutos ei välttämättä ole suoranainen viite väkivaltaisesta radikalisoitumisesta. Väärä tulkinta nuoren muutoksesta voi pahimmillaan johtaa leimaamiseen ja ennakkoluuloiseen kohteluun. Huomattava muutos nuoren luonteessa tai olemuksessa on kuitenkin joka tapauksessa otettava vakavasti huomioon ei pelkästään radikalisoitumisen vuoksi, vaan myös nuoren kasvun ja kehityksen vuoksi.

Väkivaltaisessa radikalisoitumisprosessissa keskeistä on muutos

- Käytöksessä
- Tiukan mustavalkoisen ajattelun voimistuminen
- Pukeutumisessa
- Vetäytyminen ja sosiaalinen eristäytyminen, esim. siteiden katkaiseminen
- perheeseen tai aikaisempiin ystäviin
- Tiukkalinjaisen uskonnollisuuden tai aatteen seuraamisen lisääntyminen
- Heikentynyt oppimiskyky tai opiskelumotivaatio
- Väkivallan hyväksyminen ja siihen kannustaminen tavoitteiden saavuttamiseksi
- Dehumanisointi eli toisen ihmisen ihmisyyden kieltäminen

Edellä mainitut muutokset nuoren piirteissä ja käytöksessä voivat tosiaan johtua myös monista muistakin syistä, eivätkä ole mikään takuuvarma merkki radikalisoitumisesta. Toisaalta radikalisoitunutkin asiakas voi antaa vain hyvin pieniä viitteitä tai ei olleenkaan ajatusmaailmastaan saatikka radikalisoitumisestaan.

Miten toimia, kun huoli asiakkaasta herää?

Paras tapa puuttua huolestuttaviin merkkeihin on ottaa asia puheeksi kahden kesken asiakkaan kanssa, josta huoli on herännyt ja käydä syylistämätöntä keskustelua asiasta. Keskustelua varten varaa rauhallinen paikka ja pyri hoitamaan keskustelu hienovaraisesti ja huomaamattomasti, tekemättä siitä numeroa. Tunnistamisessa on tärkeää, ettei asiakasta tuomita. Työntekijänä sinun tehtäväsi on tarjota ymmärtävä kontakti aikuiseen, kohdata asiakasta ja kuunnella häntä yksilönä (ei minkään ryhmän edustajana). Jos sinulla ei ole tietämystä kyseessä olevasta aiheesta, etsi sitä ensin tai konsultoi alueesi asiantuntijaa ennen kuin lähdet keskustelemaan kyseisestä aiheesta asiakkaan kanssa.

Alla on vielä lisää vinkkejä, miten onnistua nuoren kanssa keskustelussa

- Luo turvallinen tila keskusteluun
- Keskustele alkuvaiheessa asiakkaan kanssa ilman ulkopuolisia
- Ole tietoinen omista ennakkoluuloista, vältä ennakkoluulojen siirtymistä asiakastyöhön
- Anna aikaa, älä odota yhdeltä tapaamiselta vielä mitään, vaan pitkän prosessin kautta, ole kärsivällinen
- Puhu väkivallasta suoraan (kerro rehellisesti omista ajatuksistasi, jos tosiaan on viitteitä väkivaltaisesta käyttäytymisestä)
- Ole utelias. Selvitä, mitkä ovat taustat ja työntövoimat ja etsi asiantuntemusta konsultaation ja tietosi lähteeksi
- Pidä itsesi ajan tasalla kotikuntasi tai lähialueesi väkivaltaisen ekstremismin suunnatuista palveluista sekä voimassa olevasta lainsäädännöstä.
- Ota asiakas mukaan yhteisöön, älä sulje riskin takia pois yhteisöstä. Kartoita asiakkaan vahvuudet ja etsi keinot niiden tukemiseen
- Kannusta asiakasta väkivallattomuuteen!

Keskustelussa tulee välttää

- Painostamista
- Syyttämistä
- Saarnaamista
- Moralisointia
- Leimaamista

Ilmoitusvelvollisuus

Asioiminen nuoren kanssa on luottamuksellista, mutta jokaisella on ilmoitusvelvollisuus viranomaisille, mikäli on viitteitä siitä, että nuori voi vahingoittaa itseään tai muita.

Muista myös, milloin sinulla on velvollisuus ilmoittaa asiasta lastensuojelulle tai poliisille. Lastensuojelulaki velvoittaa 5 luvun 25§ ja 25 a§ mukaan ilmoittamaan lastensuojeluun, jos on epäily, että lapsella on hänen kehitystään vaarantavat kasvuolosuhteet. Työntekijöillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, joka kohtaa hänen kehitystä vaarantavat olosuhteet tai hänen oma käyttäytymisen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

MISTÄ RADIKALISOITUMINEN JA VÄKIVALTAINEN EKSTREMISMI JOHTUVAT?

Vetävät ja työntävät tekijät

Tutkimuskirjallisuus listaa monia ja hyvin erilaisia syitä miksi joku radikalisoituu tai ryhtyy käyttämään väkivaltaa erilaisten päämäärien tavoittelemiseksi. Elämäntilanteen ja olosuhteiden takia ihminen saattaa kokea väkivallan olevan ainoa keino, kun muita vaikuttamiskanavia ei ole tarjolla. On tärkeä painottaa, ettei radikalisoituminen välttämättä tarkoita väkivallan käyttöä eikä välttämättä johda väkivaltaiseen ekstremismiin. Radikalisoituminen ei ole välttämättä harkittu valinta, vaan prosessi, joka tapahtuu vaiheittain. Radikalisoitumista on kuvattu prosessina, joka alkaa yksilön turhautumisesta omaan elämäänsä, ympäröivään yhteiskuntaan tai vaikka valtion harjoittamaan ulkopolitiikkaan. Ensimmäinen yksilö vieraantuu ja syrjäytyy yhteiskunnasta, sitten alkaa etsiä vaihtoehtoisia keinoja muuttaa syrjäytyneensä asemaansa ja etsimään elämälle uuden suunnan henkisen kasvun avulla, jolloin yksilö on altis erilaisille ajatuksille ja opeille. Tällöin hän on altis radikaaleille ajatuksille, joita on tarjolla internetissä keskustelufoorumeilla, taikka suorastaan radikaalijärjestön värvääjältä. Vihan, turhautumisen ja ulkopuolisuuden tunteet tekevät ihmisestä alttiin ekstremistisille viesteille. Sosiaalisella tuella ja ryhmädynamiikalla on usein merkittävä rooli radikalisoitumisprosessissa. Myös mahdollinen juurettomuuden kokemus saattaa synnyttää radikalisaatiota ja korostaa oman elämän suunnan merkityksen etsintää.

Yleisesti esitetyt väkivaltaiseen radikalisoitumiseen mahdollisesti ajavat 'push ja pull faktorit', eli työntävät ja vetävät tekijät ovat niin yleisiä, että niitä löytyy lähes jokaisen ihmisen elämänpolulta. Työntävät tekijät ovat vaikuttimia, jotka etäännyttävät yksilöä poistoyöntämällä vallitsevasta kulttuurista kohti radikaalia. Sen sijaan vetäviä-tekijöitä ovat asiat, jotka lisäävät radikaalijärjestön tai ekstremististen ajatusten kiinnostavuutta. Mikään vetävistä tai työntävistä tekijöistä ei yksistään tai yhdessä aiheuta radikalisoitumista. Tutkimuksissa

on todettu, että kehitys väkivaltaisen radikalisoitumisen polulla on aina yksilökohtaista ja usean moniulotteisen tekijän summa. (Vallinkoski 2019)

Väkivaltaiseen radikalisaatioon houkuttelevia tekijöitä on moninaisia:

VETÄVIÄ

- ryhmään kuulumisen tunne
- valta
- järjestys
- sitoutuminen
- lojaliteetti
- seikkailunhalu
- ankaruus
- ideologinen "tehtävä" tai merkitys
- lupaus toimeentulosta ja uramahdollisuudesta

TYÖNTÄVIÄ

- syrjäytyminen
- kokemus epäoikeudenmukaisesta kohtelusta
- heikot sosiaaliset verkostot
- henkilökohtaiset kriisit
- väkivallan ihannointi
- pettymys demokratiaan tai yhteiskuntaan
- Identiteettikriisi

Vetävät ja työntävät tekijät eivät itsessään riitä selittämään radikalisoitumisen prosessia. Radikalisoitumisen prosessi on monisyinen ja yhdenmukaista kaavaa ei ole olemassa. Siihen vaikuttavat niin yksilölliset, yhteisölliset kuin ideologiset tekijät sekä yhteiskunnalliset ja globaalit teemat. Kauppilan (2016) siteeraaman Marc Sagemannin mukaan radikalisoitumista voi tarkastella neljän vaiheen kautta:

1. Moraalinen suuttumus (koettu murhe tai epäoikeudenmukaisuus)
2. Vastakkainasettelu (esimerkiksi länsimaat vs. muslimimaat)
3. Globalisaatio (työttömyyden kokeminen)
4. Liittyminen osaksi väkivaltaista ryhmittymää (kuuluvuuden tunteen saavuttaminen)

RESILIENSSI

Viime vuosina resilienssi on noussut yhdeksi tärkeimmäksi käsitteeksi väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä. Tutkimuksen mukaan yksi riskitekijä, joka lisää ihmisten todennäköisyyttä hakeutua äärijärjestöjen pariin, on erilaiset vaikeiksi ja stressaaviksi koetut elämäntilanteet. Ongelmat ja traumaattiset kokemukset horjuttavat ihmisten perusturvallisuuden tunnetta ja koettelevat siten ihmisen kykyä uskoa itseensä ja elämänsä merkityksellisyyteen. (Benjamin & Koirikivi 2020.) Resilienssillä on monia määritelmiä. Masten (2014) määrittelee resilienssi-termin dynaamisten järjestelmien kyvyksi sopeutua häiriöihin, jotka uhkaavat systeemin toimintaa. Poijulan (2018) mukaan resilienssillä tarkoitetaan selviytymiskykyä ja sinnikkyyttä vastoinkäymisistä huolimatta.

Resilienssi on sisäänrakennettu ominaisuus, joillakin toisilla se on luontaisesti vahvempi kuin toisilla. Ihmisten erilaiset kyvyt tunnistaa ja hyödyntää omia resursseja vaikuttavat niihin tulkintoihin, joita he erilaisista tilanteista muodostavat sekä niihin valintoihin, joita he elämässään tekevät. (Benjamin & Koirikivi 2020.)

Resilienssiä tukevia voimavaroja voidaan jakaa sisäisiin tekijöihin, kuten temperamenttiin ja muihin perintötekijöihin, sekä ulkoiisiin tekijöihin, kuten ihmissuhteisiin ja ympäristöön.

Sisäiset ja ulkoiset resurssit ovat siis vuorovaikutteisia. Tärkeätä on miten hyvin ne sopivat yhteen ja tukevat toinen toisiaan. Yksilön luontaisten taipumusten sopiessa hyvin siihen ympäristöön, missä hän kasvaa ja elää, saa yksilö helpommin myönteisiä kokemuksia itsestään ja omasta pystyvyydestään kuin tilanteessa, jossa yksilön taipumuksilla ja ympäristön odotusten ja vaatimusten välillä on voimakkaita ristiriitoja. (Benjamin 2020.)

Suojaavilla tekijöillä on ensisijainen merkitys riskeeraavien tekijöiden rinnalla. Ne tukevat yksilön henkistä hyvinvointia, sosiaalista kiinnittymistä yhteiskuntaan ja toimivat ikään kuin puskureina riskitekijöille. Kun suojaavia tekijöitä on tarpeeksi, voidaan yksilön kohdalla puhua resilienssistä. (Benjamin & Koirikivi 2020.) Nuoren mahdollisuus päästä vaikean tilanteen yli kasvaa onnistuneesti, jos nuoren ympärillä on ihmisiä, joiden puoleen voi kääntyä ja joilta saa tukea ja ymmärrystä, tai jos nuori löytää toivoa ja merkitystä muualta, esimerkiksi uskosta, tietystä aatteesta tai elämäntehtävästä. (Benjamin 2020.)

Muvena-hankkeen näkökulmasta resilienssi on kyky pysyä vahvana ja toimintakykyisenä silloinkin, kun kokee vääryyttä tai epäonnistumista. Maahanmuuttajan ja musliminuoren kohdalla resilienssi on myös asenne, jolla nuori pysyy vahvana huolimatta kohdatusta rasismista, syrjivää kohtelusta tai eriarvoisuuden tunteesta. Ei saisi vajota syrjäytymiseen eikä saisi omaksua uhriuden mentaliteettia.

Maahanmuuttajan ja musliminuoren kohdalla resilienssiä vahvistavat muun muassa seuraavat tekijät:

1. Tietoisuus omasta identiteetistä, uskonnosta ja vahvuuksista
2. Roolimallit: eli tietoisuus siitä, että on olemassa samaa taustaa omaavia henkilöitä, jotka pärjäävät yhteiskunnassa.
3. Tietoisuus ja tunne että on olemassa läheinen verkosto, josta saa tukea. Mukaan lukien läheiset ja viranomaiset.
4. Mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihin ja toimia rakentavasti

Uskonto voimavarana

Musliminuori saattaa pitää uskontonsa hyvin tärkeässä asemassa. Vaikka hän ei itse sitä harjoita oppien mukaisesti, uskonto on hänelle pyhä asia. Musliminuoren kanssa työskentelevän on hyvä tiedostaa, että uskonto voi olla nuoren kohdalla vara ja vahvuuden tekijä, eikä taakka. Musliminuorten keskuudessa on myös monia erilaisia käsityksiä ja toteutuksia omasta identiteetistä, uskonnosta ja elämästä. Uskonto on monitulkintainen elämänavalue. Oman uskonnon juurien tunteminen helpottaa toisiin uskontoihin kuuluvien ihmisten kohtaamista ja toimii voimavarana. Uskontoa voidaan käyttää myös väkivallan perusteluun.

Psykologit kuten Abraham Maslow ovat nostaneet uskonnon tärkeään asemaan ihmisen selviytymisen kannalta. Auschwitzin keskitysleiriltä selviytynyt Viktor Frankl kuvaa uskonnon tai uskon heijastavan uskoa lopulliseen merkitykseen. Frankl havaitsi, että selviytyneet eivät olleet nuorimmat, vahvimmat ja fiksummat vaan ne, jotka olivat löytäneet elämälleen tarkoituksen. Ihmiset tarvitsevat syyn elää. Hengellisyys tarjoa viitekehyksen merkityksen löytämiselle ja johonkin kuulumiselle. Se voi auttaa myös toteuttamaan ydinarvoja ja sosiaalisia tekoja. Jos on syy elää, voi kestää lähes minkä vastoinkäymisen tahansa. Uskovilla usko on tapa etsiä traumaattisten tapahtumien hyötyjä. Meishenbaum (2014) mukaan jokainen voi halutessa käyttää uskonnollisia selviytymiskeinoja. (Poijula 2018.)

Schiraldin (2011) mukaan uskonnon myönteisiä vaikutuksia ovat seuraavat:

- Onnellisuus (uskovat ovat maallistuneita onnellisimpia)
- Optimistisuus
- Altruistisuus
- Resilienssi ja mielenterveys
- Terveys
- Tyytyväisyys avioliittoon ja seksiin
- Lääkkeiden käytön, tupakoinnin, rikosten avioerojen, itsemurhien, syyllisyyden ja kuolemanpelon väheneminen
- Edistää sosiaalista tukea

(Poijula 2018.)

Lähteet

- Benjamin & Koirikivi 2020. Viitattu 14.8.2020. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/koulutus-kasvatus-ja-oppiminen/mita-resilienssi-on>
- Benjamin, Niemi & Vallinkoski 2019. Blogi: REDI – Väkivaltaisen ääriajattelun käsittelyn, ennaltaehkäisyn ja kohtaamisen ulottuvuudet opetustoimessa. Viitattu 9.6.2020. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/koulutus-kasvatus-ja-oppiminen/blogi-redi-vakivaltaisen-aaariajattelun-kasittelyn-ennaltaehkaisyn-ja-kohtaamisen-ulottuvuudet-opetustoimessa>
- Guru, Surinder 2010: Social Work and the "War on Terror". British Journal of Social Work
- Hirvonen & Vasko 2008. Hyvä tietää islamista- kirkko ja islam
- Hämeen-Anttila, Jaakko 2001. Islam- taskusanakirja. Basam books.
- Hämeen-Anttila, Jaakko 2017. Uusi islamin käsikirja. Otava.
- IOM, 2003. Syrjinnän vastainen käsikirja 2003. Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön IOM:n julkaisu. Viitattu 11.8.2020. <https://multikult.files.wordpress.com/2008/05/syrjinnan-vastainen-kasikirja.pdf>
- Kankaanpää, Saija 2018. ME ja NE –luokassa. Viitattu 8.6.2020. https://www.avi.fi/documents/10191/11188456/Kankaanp%C3%A4C3%A4C3%A4_ME+ja+NE_luokassa.pdf/558bbfe0-6fd2-44f6-87f1-7c1cf9836992
- Kauppila, Miia 2016. Väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäiseminen Suomessa. Viitattu 11.8.2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/99058/GRADU-1464179418.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kruglanski, Bélanger & Gunaratna 2019. The Three Pillars of Radicalization: Needs, narratives, and networks. Oxford University Press, USA.
- Kullberg, Anssi 2011: Suomi, terrorismi, Supo: Koira joka ei haukkunut. Miksi ja miten Suomi on vältyntyt terroristisen toiminnan leviämiseltä? WSOY. Helsinki.
- Laitinen & Lumio 2009, Terroristin synty ja terrorismin torkunta: näkökulmia väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 1797-5743 ; 78.
- Masten A.S 2014. Global perspectives on resilience in children and youth.
- Meichenbaum, Donald 2014. Trauma, spirituality and recovery: toward a spiritually-integrated psychotherapy
- Opetushallitus 2019. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy varhaiskasvatuksessa. Viitattu 5.6.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/196361_oph_ekstremismi_varhaiskasvatus_2019.pdf
- Papponen, Juha 2017. Väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistaminen ja arvioiminen korkeakouluissa riskinarviointityökalulla. Viitattu 14.8.2020. <https://www.theseus.fi/handle/10024/122065>
- Pojjula Soili 2018. Resilienssi. Kirjapaja.
- Precht, T 2007. Homegrown terrorism and Islamist radicalisation in Europe: From Conversion to terrorism. Research report by the Danish Ministry of Justice.
- Schiraldi, Glenn R 2011. The Resilient Warrior
- Sisäministeriö 2020: Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma 2019–2023 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162073/sm_2020_1.pdf
- Vallinkoski, Katja 2019. REDI – Väkivaltaisen ääriajattelun käsittelyn, ennaltaehkäisyn ja kohtaamisen ulottuvuudet opetustoimessa. Viitattu 14.8.2020. <https://blogs.helsinki.fi/kvallink/>
- Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 2020: Arvio väkivaltaisen ekstremismin tilanteesta Suomessa vuonna 2019 ja kehityksen suunta. Viitattu 8.6.2020. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162174/SM__2020_08.pdf

www.facebook.com/muvenna

NMF
NUORTEN MUSLIMIEN FOORUMI

Nuorten Muslimien Foorumi ry

Kalevantie 17, Turku

info@nmf.fi

www.nmf.fi